

دستورالعمل معامله گری اولیه و بازارگردانی اوراق مالی اسلامی دولت در اجرای تبصره (۳) ماده (۴) آیین نامه اجرایی اوراق مالی اسلامی موضوع تصویب نامه شماره ۲۱۷۳۸/ت/۵۶۳۸۴۶ مورخ ۱۴۰۴/۲/۱۳ هیات محترم وزیران

مقدمه:

این دستورالعمل با هدف تبیین الزامات، فرایندها، مسئولیت‌ها و گام‌های عملیاتی برای راه‌اندازی و توسعه سیستم معامله‌گری اولیه در بازار بدهی تدوین شده و هدف آن ارتقای کارایی بازار بدهی، کاهش هزینه تامین مالی دولت، تضمین تقاضای کافی و افزایش نقدشوندگی برای اوراق مالی اسلامی دولت و نیز بهبود اجرای سیاست‌های پولی و مالی می‌باشد.

ماده ۱- تعاریف:

وزارت: وزارت امور اقتصادی و دارایی
بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مرکز: مرکز مدیریت بدهی‌های عمومی و روابط مالی دولت
سازمان: سازمان برنامه و بودجه کشور
سازمان بورس: سازمان بورس و اوراق بهادار
اوراق مالی اسلامی دولت: اوراق بهادار با نام که با رعایت موازین شرعی و منطبق بر قوانین و مقررات مربوطه توسط وزارت منتشر می‌شود.

بازار اولیه: بازاری که اوراق مالی اسلامی دولت توسط وزارت برای اولین بار در آن عرضه می‌شود.
بازار ثانویه: بازاری که در آن اوراق مالی اسلامی دولت پیشتر عرضه شده در بازار اولیه، خرید و فروش می‌شوند.
نهاد مالی: موسسات اعتباری موضوع بند (ح) ماده (۱) قانون بانک مرکزی و نهادهای موضوع بند ۲۱ ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۴.

معامله‌گر اولیه: نهاد مالی که در چارچوب قوانین و مقررات و همچنین قرارداد منعقد شده در عرضه اولیه و حراج اوراق و همچنین بازارسازی و بازارگردانی اوراق مالی اسلامی دولت مشارکت می‌نماید.

بازارسازی: تلاشی نظام‌مند برای ایجاد بازاری فعال، پویا و قابل اعتماد برای اوراق مالی اسلامی دولت که در نهایت منجر به افزایش توانایی دولت در تامین مالی خود از طریق این بازار و کاهش هزینه‌های استقراض می‌شود. این موارد شامل

وزیر امور اقتصادی و دارایی	رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور
----------------------------	--	---

حضور فعال و مداوم در بازار، افزایش نقدشوندگی، کشف قیمت کارآمد، کاهش نوسانات و افزایش شفافیت جهت جلب اعتماد سرمایه گذاران می شوند.

بازارگردانی: داد و ستد اوراق مالی اسلامی دولت است که با اهداف تنظیم عرضه و تقاضا، تحدید دامنه نوسان قیمت و افزایش نقدشوندگی انجام می شود. اصطلاحات بکار گرفته شده در این دستورالعمل بر مبنای دستورالعمل فعالیت بازارگردانی در بورس اوراق بهادار و فرابورس (مصوب ۱۴۰۰/۰۵/۱۸ هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار) می باشد. **حراج:** حراج مخفی که با تبعیض قیمت روی اوراق مالی اسلامی دولت انجام می شود. در حراج مخفی با تبعیض قیمت، هر معامله گر اولیه بصورت مخفیانه و بدون اطلاع از پیشنهاد سایر معامله گران اولیه پیشنهاد خرید را درج می نماید. **مقامات ناظر:** بانک مرکزی و سازمان بورس.

شاخص های ثبات و سلامت مالی و نسبت توانگری مالی: شاخص هایی که بنا به تشخیص مقامات ناظر مبین درجه سلامت و ثبات نهاد مالی می باشند. این شاخص ها توسط مقامات ناظر به مرکز اعلام و عنداللزوم بروزرسانی می شوند. **بورس مربوط:** بورس های تحت نظارت سازمان بورس نظیر شرکت فرابورس ایران، بورس انرژی و بورس کالا. **اوراق بهادار سازی بدهی های دولت:** فرایندی که طی آن بدهی های غیرسیال/غیراوراقی دولت به اوراق بهادار تبدیل و به شخص طلبکار از دولت واگذار می گردد.

ماده ۲- فهرست نهادهای مالی واجد صلاحیت پس از ارزیابی و تایید مبتنی بر شاخص های ثبات و سلامت مالی و نسبت توانگری مالی توسط مقامات ناظر ذی ربط به وزارت اعلام می گردد. مرکز و سازمان مجازند از بین نهادهای مالی مندرج در فهرست مذکور، نسبت به انعقاد قرارداد با نهادهای مالی منتخب بعنوان معامله گران اولیه اقدام نموده و فهرست نهایی را برای مقامات ناظر ارسال نمایند.

تبصره ۱- پیش نویس مفاد قراردادهای موضوع این ماده به تایید سازمان و مقامات ناظر ذی ربط می رسد.

ماده ۳- بانک مرکزی و بورس مربوط بر مبنای اعلام وزارت، مشخصات حراج را در اولین روز کاری هفته اطلاع رسانی می نماید. معامله گران اولیه و سایر نهادهای مالی متقاضی خرید اوراق مالی اسلامی دولت می توانند نسبت به ثبت سفارش های خرید اقدام نمایند.

ماده ۴- در ارائه پیشنهاد توسط معامله گران اولیه، حداقل تعداد ورقه پیشنهادی برای هر نماد می باید منطبق بر قرارداد فیما بین مرکز و معامله گر اولیه باشد.

تبصره ۱- معامله گر اولیه پس از اتمام مهلت زمانی مقرر، حق تغییر یا ابطال ثبت سفارش های خرید ارائه شده را ندارد.

وزیر امور اقتصادی و دارایی	رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور
----------------------------	--	---

تبصره ۲- معامله گر اولیه مسئول حقوقی و مالی ثبت سفارش های خرید می باشد و در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی معامله گر اولیه در چارچوب قوانین و مقررات، اقدامات لازم از سوی مقامات ناظر معمول خواهد شد. مقامات ناظر و وزارت هیچگونه تعهدی در قبال جبران خسارت احتمالی ناشی از ثبت سفارش های خرید ندارند.

ماده ۵- سفارشات دریافت شده توسط بانک مرکزی/بورس مربوط، در پایان همان روز برای تصمیم گیری به تفکیک معامله گران اولیه و سایر نهادهای مالی به وزارت ارسال می شود.

ماده ۶- در ارتباط با سفارشات دریافت شده، اقدامات ذیل به ترتیب انجام خواهد شد:

۱- محاسبه میانگین موزون نرخ بازده تا سررسید کلیه پیشنهادهای دریافتی و نام گذاری آن بعنوان نرخ مظنه (A).

۲- محاسبه و اعلام میانگین موزون نرخ سود موثر معاملات ثانویه اوراق دولت در بازار سرمایه (به استثنای معاملات ثانویه مربوط به بانک مرکزی) در ماه قبل (منتهی به آخرین روز کاری هفته قبل از برگزاری حراج) که توسط شرکت فرابورس ایران، در اولین روز کاری هفته برگزاری حراج اعلام می شود و نام گذاری آن بعنوان نرخ بازار (M).

۳- در صورتیکه نرخ مظنه کمتر مساوی از نرخ بازار باشد (ASM)، در ابتدا اوراق به کلیه شرکت کنندگان در حراج از محدوده کمترین نرخ پیشنهادی تا حداکثر نرخ مظنه (A) تخصیص می یابد. سپس الباقی اوراق در قالب قرارداد منعقد به معامله گران اولیه از «نرخ مظنه تا حداکثر نرخ بازار» یا «نرخ مظنه بعلاوه دو درصد»، هرکدام کمتر باشد $(\text{Min}[(A+2\%) \text{ or } (M)])$ قابل تخصیص است.

۴- در صورتیکه نرخ مظنه بیشتر از نرخ بازار باشد ($A > M$)، در ابتدا اوراق به کلیه شرکت کنندگان در حراج از محدوده کمترین نرخ پیشنهادی تا حداکثر نرخ بازار (M) تخصیص می یابد. سپس الباقی اوراق در قالب قرارداد منعقد به معامله گران اولیه از «نرخ بازار تا حداکثر نرخ مظنه» یا «نرخ بازار بعلاوه دو درصد»، هرکدام کمتر باشد $(\text{Min}[(M+2\%) \text{ or } (A)])$ قابل تخصیص است.

وزیر امور اقتصادی و دارایی	رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	معاون رییس جمهور و رییس سازمان برنامه و بودجه کشور
----------------------------	--	---

محاسبه M و A

$$A \leq M$$

تخصیص اوراق به کلیه شرکت کنندگان در حراج از کمترین
نرخ پیشنهادی تا حداکثر نرخ مظنه

تخصیص الباقی اوراق به معامله گران اولیه از «نرخ مظنه تا
حداکثر نرخ بازار» یا «نرخ مظنه بعلاوه دو درصد»، هر کدام
کمتر باشد.

$$A > M$$

تخصیص اوراق به کلیه شرکت کنندگان در حراج از کمترین
نرخ پیشنهادی تا حداکثر نرخ بازار

تخصیص الباقی اوراق به معامله گران اولیه از «نرخ بازار تا
حداکثر نرخ مظنه» یا «نرخ بازار بعلاوه دو درصد»، هر کدام
کمتر باشد.

تبصره ۱- مبنای قیمت گذاری اوراق مالی اسلامی دولت، قیمت های ثبت شده در روز ثبت سفارش می باشد و اوراق مذکور می تواند به صرف و یا به کسر از ارزش اسمی فروخته شود.

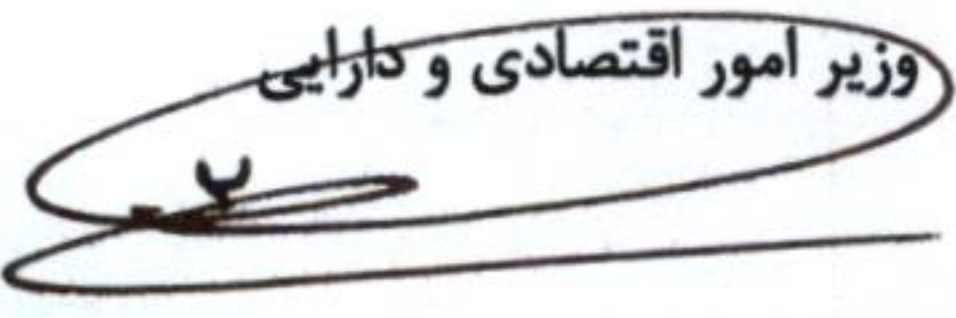
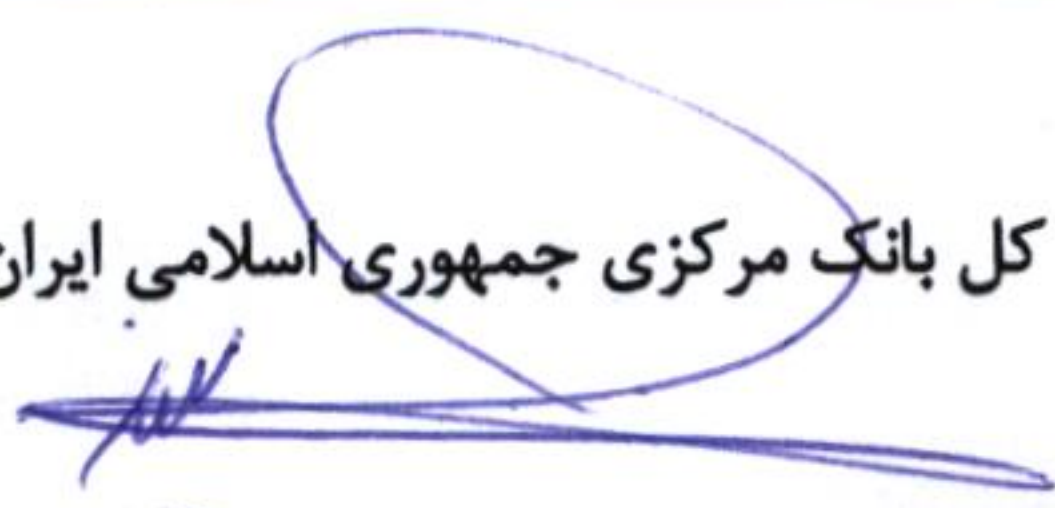
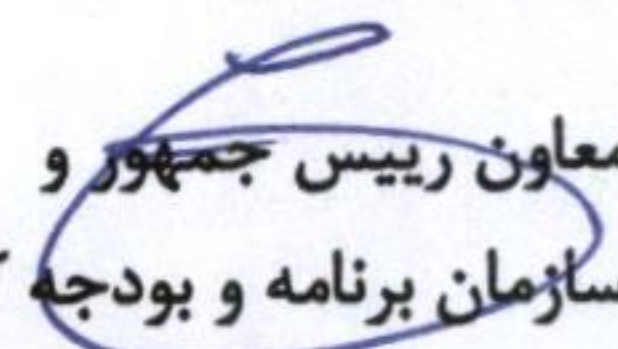
تبصره ۲- در فرایند حراج، وزارت الزامی به پذیرش کلیه پیشنهادات دریافت شده یا فروش کلیه اوراق مالی اسلامی دولت عرضه شده در حراج ندارد.

تبصره ۳- در مواردی که حجم پیشنهادات با قیمت برابر بیش از حجم مانده قابل عرضه اوراق باشد، ملاک تخصیص، زمان درج مظنه می باشد.

تبصره ۴- برای باقیمانده اوراق که در ساز و کار فوق به فروش نمی رسند، حداقل قیمت قابل پذیرش برای هر ورقه (حداکثر نرخ) در هر نماد به منظور عرضه به عموم توسط وزارت با هماهنگی سازمان تعیین می شود.

ماده ۷- تعهدات معامله گر اولیه در چارچوب موضوع این دستورالعمل به شرح زیر است:

۱- مشارکت در حراج های هفتگی دولت و ارائه مظنه به میزان حداقل حجم تعیین شده در قرارداد.

 وزیر امور اقتصادی و دارایی	 رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	 معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور
---	--	--

۲- معامله گر اولیه مکلف است ضمن مشارکت در بازار ثانویه و تضمین نقدشوندگی اوراق مالی اسلامی دولت موضوع این دستورالعمل، از طریق ارسال سفارش های خرید و فروش با قیمت های تعادلی بازار نسبت به انجام فعالیت بازارگردانی در چارچوب مقررات بازار سرمایه و قرارداد منعقد شده با مرکز اقدام نماید.

۳- معامله گر اولیه نباید از طریق مذاکره و یا همکاری با سایر معامله گران یا سایر شرکت کنندگان در حراج زمینه بروز تبانی در رقابت های حراج را بوجود آورد. در صورت اثبات تبانی و یا هرگونه تخلف، در چارچوب قوانین و مقررات توسط مقامات ناظر ذی ربط اقدامات لازم معمول خواهد شد.

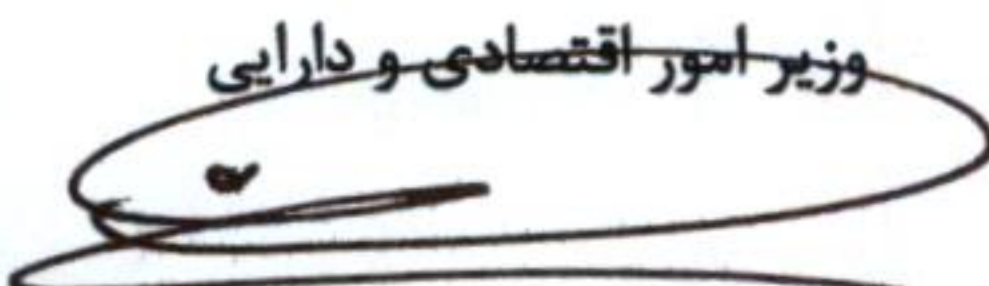
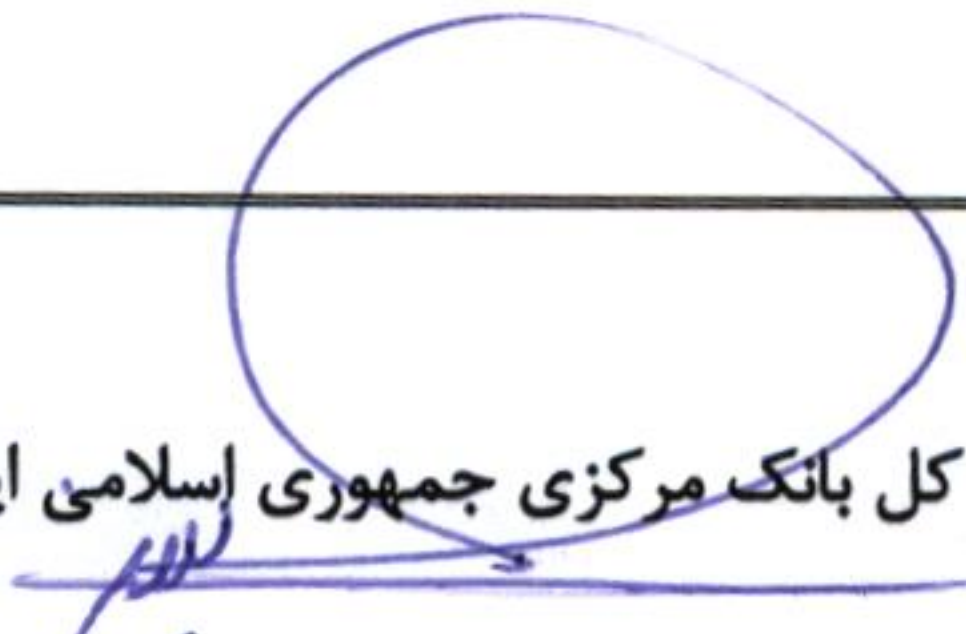
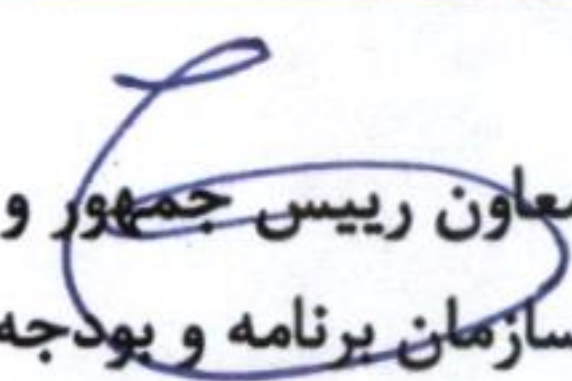
۴- معامله گر اولیه موظف است به منظور کمک به توسعه بازار اوراق مالی اسلامی دولت، ایجاد بازار ثانویه کارا و عمق بخشی به آن و همچنین ارتقاء جایگاه اوراق یادشده میان سرمایه گذاران خرد، راهکارهای مناسب را ارائه و همچنین در تحقیق و پژوهش های مرتبط در این حوزه مشارکت لازم را معمول نماید.

۵- معامله گر اولیه موظف است در چارچوب قرارداد منعقد شده با مرکز و سازمان نسبت به ارائه اطلاعات و گزارشهای مورد درخواست به وزارت، سازمان و مقامات ناظر اقدام نمایند.

ماده ۸- امتیازات قابل اعطاء به معامله گران اولیه بستگی به نوع نهاد مالی شامل موارد ذیل است:

۱- کلیه معامله گران اولیه:

- حق انحصاری استفاده از عنوان "معامله گر اولیه اوراق مالی اسلامی دولت"
- برخورداری از شرایط پرداخت اقساطی اوراق خریداری شده در حراج با سررسید اقساط حداکثر تا پایان سال (با تشخیص سازمان و مرکز) در چارچوب قرارداد منعقد شده. بدیهی است نرخ تنزیل ارزش فعلی اقساط پرداختی برابر نرخ بازده تا سررسید تعیین شده برای عرضه اوراق در همان حراج خواهد بود.
- کارمزد معاملات ثانویه معامله گران اولیه مشمول ۵۰ درصد تخفیف می شود.
- اولویت در اعطای حق عاملیت و اگذاری اوراق مشارکت منتشره توسط دولت در طرح های تملک دارایی های سرمایه ای

 وزیر امور اقتصادی و دارایی	 رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	 معاون رییس جمهور و رییس سازمان برنامه و بودجه کشور
---	--	--

۲- معامله گران اولیه تحت نظارت بانک مرکزی:

- اولویت در افزایش سرمایه از سوی دولت در چارچوب ظرفیت های قانونی.
- امکان دریافت ۱۲ مرتبه اعتبار گیری قاعده مند بیش از تعداد دفعات تعیین شده در شیوه نامه اجرایی بانک مرکزی
- اولویت در اوراق بهادار سازی و یا بهره مندی از سایر روش های تسویه بدهی های دولت به شبکه بانکی با تایید وزارت و سازمان

- حق افتتاح حساب بازار پول (MMA) به منظور فراهم شدن امکان خرید اوراق توسط خریداران خرد

۳- معامله گران اولیه تحت نظارت سازمان بورس:

- معافیت از محدودیت های موجود در ترکیب دارایی های مالی با تایید سازمان بورس
- برخورداری از مجوز های لازم برای افزایش سقف و یا ایجاد صندوق های سرمایه گذاری اوراق با درآمد ثابت با تایید سازمان بورس

ماده ۹- سایر جزئیات تعهدات، اختیارات و امتیازات معامله گران اولیه در قراردادهای معامله گری اولیه اوراق مالی اسلامی دولت که فیما بین آنها و وزارت و سازمان برنامه خواهد شد، تعیین می گردد. ضمناً سایر موارد مربوط به عرضه اوراق مالی اسلامی دولت در چارچوب آخرین شیوه نامه اجرایی عرضه اولیه و معاملات ثانویه اوراق بهادار دولتی خواهد بود.

وزیر امور اقتصادی و دارایی	رئیس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور
----------------------------	--	---